

ผลการบูรณาการจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 : กรณีศึกษาหอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลโสธร

ศิริณี อิ่มน้ำขาว* และคณะ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง one- group pretest-posttest group design เพื่อศึกษาผลการบูรณาการจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 7 คน ในหอผู้ป่วยหนักกุมารเวชกรรมและอายุรกรรม โรงพยาบาลโสธร เครื่องมือที่ใช้จำนวน 6 ชุดคือ คู่มือการจัดการเรียนรู้ สมุดบันทึกการเรียนรู้ประจำวันและแบบบันทึกการเล่าเรื่องราว แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติการพยาบาลแบบ องค์กรรวมแบบสัมภาษณ์ Focus Group แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนและสมาชิก แบบประเมินตนเองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมี Cronbach's alpha เท่ากับ 0.82 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในการเข้าร่วมกระบวนการจิตตปัญญา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหอยละ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการบูรณาการในการฝึกภาคปฏิบัติ

ต้องเน้นความเข้าใจถึงแก่นแท้ของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เข้าใจผู้ป่วย เรียนรู้ด้วยตัวเอง มีสติ สอดแทรกให้เป็นเรื่องงานประจำและการติดตามประเมินผลต่อครอบครัวและชุมชนผู้เกี่ยวข้องทุกด้าน

ผลการบูรณาการกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติ

กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาช่วยลดความวิตกกังวล ลดความเครียดของนักศึกษา การได้บอก เล่าเรื่องราวของตนเองช่วยให้เกิดการระบายความคับข้องใจและความรู้สึก รู้จักวิเคราะห์ปัญหาของตนเองและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น รู้สึกไว้วางใจอาจารย์เทศก์ ความรู้สึกผูกพันคิดและมองด้านบวกมากขึ้น เกิดกำลังใจและพร้อมสำหรับการมุ่งมั่นในการฝึกภาคปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยการประเมินตนเองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 ($\bar{X}=4.17$) ค่าเฉลี่ย ผลการประเมินนักศึกษาด้านการปฏิบัติงานแบบองค์กรรวมของอาจารย์เทศก์และพยาบาลพี่เลี้ยงอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการบูรณาการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถนำไปใช้ได้จริง ช่วยพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลได้แม้ว่าการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยแต่สามารถนำไปเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสนใจได้นำวิธีการจิตตปัญญาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะหรือในรายวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน ผู้เรียนเห็นว่าควรบูรณาการในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรายวิชาอื่นๆ และติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: จิตตปัญญาศึกษา หอผู้ป่วยหนัก ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

The Integrated Effects on Contemplative Education in the Course of Nursing Care of Persons with Health Problems Practicum III : A Case Study of Intensive Care Unit at Yasothon Hospital

Siranee Imnamkhao*, et al.

Abstract

This study was an experimental research comprised one group considered as a pre and post-test control group. The purpose of the research was to investigate the integrated effects on contemplative education in the course of Nursing Care of Persons with Health Problems Practicum III. The participants were 7 Third-year nursing students studying at Srimahasarakham Nursing College, who were being trained in the Pediatric and Medical Intensive Care Unit at Yasothon Hospital. There were 6 research instruments used in the research: Manual for learning management from diary and narrative records, observatal form of holistic nursing care practicum, focus-group interview form, form of an interview with the students and the members, self-assessment of pre and post-participating in activities with the Cronbach's alpha coefficient of reliability at 0.82, and evaluative form of students' satisfaction in contemplative process activities participation. The data were analyzed by using percentage and means.

The research results were as followed:

Integrated styles of the nursing care practicum

Practitioners should clearly understood the essence of contemplative education approach and patients. They should be self-taught and conscious. Learning knowledge of contemplative education should be integrated with practiced and project evaluation should be done in all aspects of stakeholders.

Benefits from the integration of contemplative education activities in practicum

Activities regarding contemplative education approach helped students reduced their anxiety and stress. For example, telling someone their own stories could ventilate frustration and feelings. The students were able to analyze their problems and improve them **themselves**. They also opened up their minds to listen to others. The students shown more trust on their supervisors. They were bound, optimistic than ever before. With these effects, they were spirited and had a good will to do their best in practicum. The average of self-assessment of post-participating in activities increased 100% ($\bar{X} = 4.17$). The average of students' evaluation on supervisors and nursing mentors' holistic nursing care practicum was at a high level and the students' satisfaction of the integration of the course was at the high to the very high level.

Suggestions

It was found that the contemplative education approach could be practically applied in order to increase the human value and to improve students' competency in nursing practicum. As research used the small sample size but could be used as guideline for similar research. The integration of contemplative education should be continuously evaluated amongst other nursing courses theoretically and practically.

Keywords : Contemplative Education, Intensive Care Unit, Nursing Care of Persons with Health Problems Practicum III

* Registered Nurse : Senior Professional Level, Srimahasarakham College of Nursing

ความสำคัญและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ โดยมีความรู้ มีความสามารถ ทางด้านวิชาการคือพัฒนาคุณภาพด้านสติปัญญา ด้านจิตใจควบคู่กับความมีคุณธรรม-จริยธรรม โดยนโยบายด้านการจัดการศึกษาทุกระดับของสถาบันการศึกษา เน้นเรื่องของการพัฒนาผู้เรียน ในลักษณะองค์รวมคือพัฒนากาย จิต อารมณ์ สังคม สติปัญญา¹ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษา ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกายและจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขคือเก่ง ดีและ มีความสุข(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2542)²

การจัดการศึกษาพยาบาลของวิทยาลัย พยาบาลศรีมหาสารคาม เป็นการจัดการศึกษา ระดับสถาบันอุดมศึกษา ที่มุ่งผลิตบัณฑิตพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข ตามหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิต โดยสอดคล้องกับนโยบายการจัด การศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา แห่งชาติ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญา ตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษา พัฒนาควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ,2552)³ การผลิตบัณฑิตพยาบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สำเร็จการศึกษาก้าวสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่มี องค์ความรู้ทางด้านการพยาบาล มีทักษะทางการ ปฏิบัติการพยาบาล เน้นการดูแลด้วยหัวใจความ เป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณ ควบคู่ไปกับการรักและ ให้การบริการผู้รับบริการเสมือนญาติ มีจิตใจที่ เอื้ออาทร มองเห็นความทุกข์ของผู้อื่น เข้าใจและ

เห็นใจผู้อื่น ร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดี เสียสละและรู้ จักการให้⁴ คุณสมบัติเหล่านี้จะทำให้ความเป็น วิชาชีพพยาบาลนั้นมีความสมบูรณ์คุณภาพของ การพยาบาลดีขึ้น ในการดำเนินงานด้านการจัด การศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคล ที่มีปัญหาสุขภาพ 3 เป็นรายวิชาทางการปฏิบัติที่ มุ่งเน้น ฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการ การพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม บน พื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทร แก่ บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิต การฝึกปฏิบัติงานมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ด้านการดูแลผู้ป่วยโดยยึด หลักวิทยาศาสตร์และความเข้าใจความเป็นมนุษย์ ในการดูแลสุขภาพบุคคลวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับความ ผิดปกติของการหายใจ เลือดและส่วนประกอบ ของเลือด การไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองสมอง และไขสันหลังและภาวะลมเหลวหลายระบบ ในภาวะเฉียบพลัน วิกฤต และเรื้อรัง

การฝึกปฏิบัติงานของผู้เรียนที่เป็น นักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่ 3 ต้องฝึกปฏิบัติใน หอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิดและหอผู้ป่วยหนัก อายุรกรรม ผลการประเมินการจัดการศึกษาภาค ปฏิบัติของปีการศึกษา ในแต่ละปีที่ผ่านมาพบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานในเชิงคุณภาพ ของ คำถามปลายเปิดของอาจารย์นิเทศก์ พบว่าผู้เรียน ให้ข้อมูลว่าลักษณะ รายวิชาที่ฝึกมีความซับซ้อน มาก การดูแลผู้ป่วยวิกฤตที่มีภาวะคุกคามต่อชีวิต บางเหตุการณ์เร่งด่วนส่งผลกระทบต่อจิตใจผู้ป่วย และญาติ ส่งผลให้ผู้เรียนบางคนเกิดความเครียด มีผู้เรียน 2 รายไม่สามารถปรับตัวได้ขอพัก การศึกษาในช่วงของการฝึกงานที่หอผู้ป่วยหนัก และอีก1รายเกิดภาวะ กลับเป็นซ้ำของภาวะแพ้นูมิ ดตนเอง (SLE) หลังจากอาการสงบหลายปี (รายงาน การประเมินผลการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ3,2552)⁵

ผู้เรียนให้ข้อมูลกับอาจารย์ที่บอกว่าการทำงานในช่วงเวลาที่กำหนดต่างคนต่างมุ่งทำงานเพื่อให้ได้ประสบการณ์ตามที่รายวิชากำหนดยอมรับว่าไม่ค่อยมีเวลาในการให้ความสำคัญกับการดูแลผู้รับบริการโดยเน้น หัวใจความเป็นมนุษย์ เคารพในศักดิ์ศรีผู้รับบริการและญาติเท่าที่ควร เพื่อนผู้เรียนที่ร่วมฝึกปฏิบัติงานด้วยกันไม่ค่อยมีเวลาพูดคุย ไม่มีเวลาแสดงความห่วงใยเอื้ออาทรระหว่างกัน บางครั้งทะเลาะ กระแทกกระทั้น บางรายเกิดความเครียดในด้านของแหล่งฝึกอาจารย์ที่เทศก์ อาจารย์พยาบาลพี่เลี้ยงที่มีลักษณะ หรือบุคลิกภาพที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าเข้าไปรับคำปรึกษา การนำหลักคุณธรรม-จริยธรรมและแนวคิดการดูแลแบบเอื้ออาทรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรถูกนำมาใช้แบบไม่เต็มที่ในการบูรณาการการจัดกระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยและคณะได้ทำการประชุมปรึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ ผู้เรียน และทีมสุขภาพ เมื่อทำการศึกษาและได้มีโอกาสเข้าร่วมการอบรมงานจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ประกอบด้วย (1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) หมายถึง ฟังด้วยหัวใจ ด้วยความตั้งใจ อย่างสัมผัสได้ถึงรายละเอียดของสิ่งที่ฟังอย่างลึกซึ้งด้วยจิตที่ตั้งมั่น รวมทั้งการรับรู้ในทางอื่น ๆ ด้วย (2) การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการฟังอย่างลึกซึ้ง อาศัยความสงบ เยือกเย็นของจิตใจเป็นพื้นฐาน และ (3) การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (Meditation)⁶ จะทำให้เห็นความเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอก (Berliner, 2005)⁷ จึงเป็นพื้นฐานการศึกษา ที่นำความมีคุณค่าในตัวบุคคลออกมา (Educare) เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความ

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองให้ตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เรียนรู้ที่จะรักเรียนรู้ที่จะเข้าถึงความจริงยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่ถาวรของผู้เรียน (จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร,⁹ 2550 ประเวศ วะสี,⁸ 2549 วิจักขณ์ พานิช,¹⁰ 2549

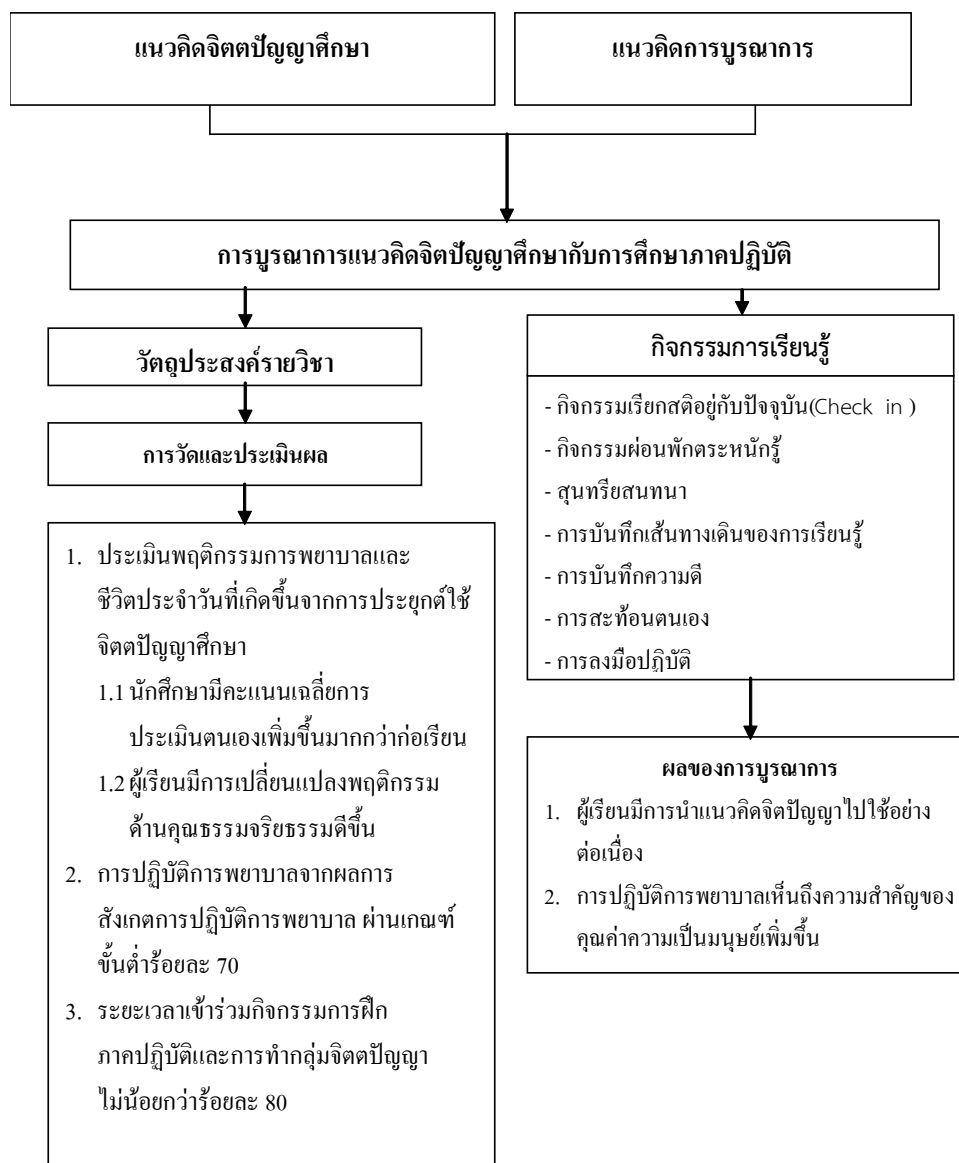
จิตตปัญญาศึกษา สามารถนำมาบูรณาการกับเนื้อหาในหลักสูตรที่มีอยู่แล้วหรือพัฒนาเป็นหลักสูตรใหม่ได้ (นฤมล เอนกวิทย์, 2551)¹¹ ผู้วิจัยและคณะจึงนำเสนอ จิตตปัญญาศึกษา มาใช้ในการบูรณาการกับการศึกษาภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบความขยันหมั่นเพียร ความตั้งใจและความรอบคอบ เกิดความเชื่อมโยง ของความเอื้ออาทรที่เกิดจากภายในตน และพร้อมจะเรียนรู้ในการเข้าใจผู้อื่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษา ออกไปปฏิบัติงานให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ เป็นบุคลากรพยาบาลที่พึงประสงค์ มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะของการเป็นคนดี มีความสุข พร้อมที่จะเป็นบุคลากรพยาบาลที่ดีต่อไปในอนาคต ผลการศึกษาของ นฤมล เอนกวิทย์,¹¹ 2551 ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล มีสรุปว่าสามารถนำไปใช้สอน นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้ แต่ก็นำไปใช้กับผู้เรียนอื่น ๆ ควรมีการปรับให้สอดคล้อง กับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน เช่น สถานการณ์ผู้ป่วยและการฝึกภาคปฏิบัติ ส่วนผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและต้องฝึกปฏิบัติให้มีประสบการณ์ตรง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางถ่ายทอดประสบการณ์และเป็นแบบอย่างให้

ผู้เรียน รวมทั้งสามารถสร้างแรงบันดาลใจและความประทับใจ สื่อสารแบบใจถึงใจ และสามารถเชื่อมโยงระหว่างความคิด จิตใจและการปฏิบัติ (head heart and hand)¹¹ นอกจากนี้ควรสร้างบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตตปัญญาศึกษา โดยจัดผู้เรียนกลุ่มย่อย จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี พร้อมใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ให้โอกาสทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยเฉพาะการสะท้อนตนเองของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงที่สุด ดังนั้นการบูรณาการกับการฝึกภาคปฏิบัติ จำเป็นต้องเลือกแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ ที่เอื้อในการศึกษาแนวคิดนี้

หอผู้ป่วยหนักกุมารเวชกรรมและหอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม โรงพยาบาลโสธร เป็นแหล่งฝึกหลักแห่งหนึ่งที่หัวหน้าหอผู้ป่วยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจัดห้องพักสำหรับ

นักศึกษาและอาจารย์ สำหรับใช้เป็นสถานที่ประกอบการใช้กระบวนการเรียนรู้ อนุเคราะห์ด้านคอมพิวเตอร์ สื่อ โสตมาโดยตลอด อีกทั้งพยาบาลพี่เลี้ยงที่ผ่านการอบรม โครงการพัฒนาศักยภาพการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยง ได้มีโอกาสเรียนรู้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาระหว่างการอบรมและ ผู้บริหารของโรงพยาบาลได้เริ่มนำสุนทรียสนทนามาใช้ในการฝึกอบรมของบุคลากร ส่งผลให้มีความพบว่าจึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมโดยใช้แนวคิด จิตตปัญญา สำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อพัฒนา นักศึกษาให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์เพียรความตั้งใจและความรอบคอบ¹² ความเอื้ออาทรที่เกิดจากภายใน เพื่อพร้อมที่จะเป็นบุคลากรพยาบาลที่ดีต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการบูรณาการจิตปัญญาศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง One- Group pretest-posttest group design

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาล ศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่น 25 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ปีการศึกษา 2552 ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคล ที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ภาคการศึกษาที่ 3 ในหอผู้ป่วยหนักกุมารเวชกรรมและหอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม โรงพยาบาลโสธร จำนวน 7 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รุ่น 25 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคต ที่ฝึกปฏิบัติ รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหา สุขภาพ 3 ภาคการศึกษาที่ 3 ในหอผู้ป่วยหนักกุมาร เวชกรรมและอายุรกรรม โรงพยาบาลยโสธร จำนวน 7 คน

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษา ผลการบูรณาการจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชา ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการ สร้างคู่มือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจิตต ปัญญาศึกษากับการศึกษาศาสตร์ปฏิบัติ โดยการ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตปัญญา ศึกษา และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ด้านจิตตปัญญา ศึกษา เพื่อนำมากำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ลักษณะกิจกรรมการฝึกภาคปฏิบัติ

ระยะที่ 2 นำผลการวิเคราะห์เนื้อหาและ รูปแบบที่สามารถบูรณาการกับภาคปฏิบัติ โดย ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย และการปฏิบัติ การศึกษาศาสตร์ปฏิบัติมาสังเคราะห์ เพื่อร่างคู่มือ รูปแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตต ปัญญา ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และตรวจสอบ คุณภาพของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และ ด้านจิตตปัญญาศึกษา นำมาปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับความเที่ยงตรง เจริญ เนื้อหา ภาษาที่เหมาะสมปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากนั้น นำไปทดลองหาประสิทธิภาพกลุ่มย่อย โดยนำ แผนการจัดการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 กลุ่มฝึกหัดผู้ป่วยหนักกุมารเวชกรรม

จำนวน 3 คนจากนั้นหาประสิทธิภาพกลุ่มเล็ก โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 กลุ่มฝึกหัด ผู้ป่วยหนักกุมารเวชกรรม จำนวน 4 คน จากนั้น หาประสิทธิภาพ ปรับข้อบกพร่อง ปรับปรุง แก้ไขแล้วจึงนำ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรี มหสารคาม ที่ฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน

ระยะที่ 3 การใช้คู่มือและทำการศึกษาผล ของการบูรณาการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา พยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคต ที่สมัครใจเข้าร่วมในการวิจัย จำนวน 7 คน ในภาค การศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2552

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยประชุมวางแผนเพื่อชี้แจง แนวทางและหลักการปฏิบัติการวิจัย โดยอธิบาย คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจิตตปัญญา ศึกษากับการศึกษาศาสตร์ปฏิบัติ สำหรับผู้เรียนมาใช้ ในการฝึกภาคปฏิบัติให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. ประชุมนิเทศนักศึกษาในการปฏิบัติการ พยาบาลตามคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จิตตปัญญาศึกษากับการศึกษาศาสตร์ปฏิบัติ พร้อม ขอความร่วมมือและคำยินยอมในการร่วมวิจัย จากนั้นคณะผู้วิจัยแจกแบบประเมินตนเองก่อน เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้

3. นำกิจกรรมที่กำหนดไว้ในคู่มือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจิตตปัญญาศึกษา กับการศึกษาศาสตร์ปฏิบัติมาใช้ในทุกวันของการ ปฏิบัติการพยาบาลตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ตาม ลำดับขั้นทั้งก่อนและหลังการฝึกภาคปฏิบัติใน ทุกเวทีที่ผู้เรียนขึ้นปฏิบัติงาน

4. ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัย ร่วมวิจัยในแต่ละหอผู้ป่วยหนักนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และรวบรวมประเด็นต่างๆทุกวัน จากนั้นทำ Focus group ในกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็น นำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ทุกสัปดาห์

5. นำข้อมูลที่ได้จากสมุดบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน แบบบันทึกของอาจารย์นิเทศ อาจารย์พยาบาลที่เลี้ยงในการสังเกตการปฏิบัติงาน โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนและผลการทำ Focus Group ตามคู่มือมาวิเคราะห์และอภิปรายผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ ประกอบด้วย 6 ชุดคือ

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จิตตปัญญา ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาภาคปฏิบัติ
2. สมุดบันทึกการเรียนรู้ประจำวันตาม Journey Review/Intuitive writing แบบบันทึก การเล่าเรื่องราว (Story telling) ของผู้เรียนหลังเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบันทึกเรื่องราวของผู้เรียนจากประสบการณ์ ที่ผู้เรียนเห็นว่าได้สะท้อนถึงความคิด ความรู้สึก และมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไป เกี่ยวกับการแสดง พฤติกรรมการบริการด้วยความเอื้ออาทร
3. แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติการ พยาบาลแบบองค์รวมโดยอาจารย์พยาบาลพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์
4. แบบสัมภาษณ์โดยการทำ Focus Group ผลการนิเทศตามคู่มือ แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน และเพื่อนของผู้เรียน เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม จิตตปัญญา ภายหลังสิ้นสุด มีแนวคำถามการสัมภาษณ์ คือ

ผู้เรียนเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างของตนเอง และเพื่อนๆ เรื่องที่น่าชื่นชมที่เห็นการเปลี่ยนแปลง และเหตุผลที่เปลี่ยนแปลง เรื่องที่ควรปรับปรุง และเหตุผล

5. แบบประเมินตนเองก่อนและหลัง การเข้าร่วมกระบวนการแนวคิดจิตตปัญญาแบบ ประเมินตนเองของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน หลักสูตรจิตตปัญญาศึกษา เป็นแบบประเมิน 5 ระดับ มีรายการขอความ 35 ข้อ เป็นข้อความ ทางบวก 31 ข้อ ข้อความทางลบ 4 ข้อ การให้ คะแนน ที่เป็นข้อความทางบวกให้ตามระดับ ตัวเลขที่ตอบ ส่วนข้อความทางลบให้คะแนน ตรงกันข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนมาก แสดงว่า ตระหนักคุณค่าความเป็นมนุษย์สูง โดยค่า สัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha ของแบบประเมิน เท่ากับ 0.82

6. แบบประเมินความพึงพอใจในการ เข้าร่วมกระบวนการจิตตปัญญาเป็นแบบประเมิน ความพึงพอใจการเรียนรู้ในการบูรณาการของ ผู้เรียนเป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ มีรายการประเมิน 32 ข้อแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การเรียนรู้ที่ได้รับจาก หลักสูตร 5 ข้อ 2) การเตรียมความพร้อม 4 ข้อ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 13 ข้อ และ 4) การประเมินตนเองหลังร่วมกิจกรรม 10 ข้อ และมี คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น เพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลของ นักศึกษา โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินจากผล การสังเกตของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พยาบาลพี่เลี้ยง โดยมีเกณฑ์การประเมิน 4 ระดับคือ ระดับควรปรับปรุง ระดับพอใช้ ระดับดี และระดับดีมาก

3. วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินตนเอง ของผู้เรียนและความพึงพอใจ

4. ข้อมูลจากการทำ Focus Group นำมาวิเคราะห์แบบเนื้อหา

ผลการวิจัย

รูปแบบการบูรณาการในการฝึกภาคปฏิบัติ

วิธีการส่งเสริมจิตตปัญญาศึกษาในภาคปฏิบัติ ต้องเข้าใจถึงแก่นแท้ของแนวคิด เข้าใจผู้ป่วย เรียนรู้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน ด้วยกิจกรรม สุนทรียสนทนาโดยใช้กรณีศึกษา (Case Nursing Care Plan ,Nursing Analysis) เป็นเครื่องมือนำมาสู่การจัดกิจกรรมสุนทรียสนทนา ไม่มุ่งเน้นเฉพาะกิจกรรมการพยาบาลที่วางแผนไว้ การทำกิจกรรมทั้งอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาต้องมีสติ สอดแทรกเป็นเนื้อหาประจำและการประเมินผลต้องประเมินรอบด้าน คือ การประเมินจากบุคคลที่ 1 คือ ให้นักศึกษาประเมินตนเอง (Self - assessment) การประเมินจากบุคคลที่ 2 คือ เพื่อนประเมิน (Peer assessment) และการประเมินจากบุคคลที่ 3 คือ อาจารย์ผู้นิเทศก์และพยาบาลพี่เลี้ยงที่ประเมิน ตลอดระยะเวลาของการฝึกภาคปฏิบัติทุกเวที

ผลการบูรณาการกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติ

พบว่า การฝึกภาคปฏิบัติของผู้เรียนในหอผู้ป่วยหนักที่ยังไม่เกิดความคุ้นเคย ผู้เรียนจะมีความวิตกกังวล ความเครียดในหลาย

เรื่องการทำกิจกรรม ตามแนวคิดจิตตปัญญาช่วยให้ได้มีโอกาสระบายความรู้สึก ลดความกดดัน การเล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเอง และเขียนบันทึกในสมุดประจำตัวมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น รู้จักการวิเคราะห์ตนเองและปรับปรุงตนเองในการฝึกปฏิบัติงานเป็นอย่างดี คุณค่าความเป็นมนุษย์ปรากฏขึ้นเช่นความห่วงใยเพื่อนร่วมเวร การเอาใจใส่กับการพูดคุย สัมผัสอย่างเอื้ออาทรต่อผู้รับบริการ การบอกเล่าเรื่องราวหากมีพื้นที่ใดระบายจะพบว่าสิ่งดี สิ่งกังวลใจ ความคับข้องใจต่างๆ การไว้วางใจจะสามารถทำให้เปิดใจบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ทราบและทำให้อาจารย์นิเทศก์ได้รับทราบข้อมูลความวิตกกังวลต่างๆ การได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียน สามารถให้คำแนะนำ เป็นลำดับขั้นได้อย่างถูกต้องตามความแตกต่างของแต่ละคน นักศึกษารู้สึกเป็นมิตร รู้สึกไว้วางใจอาจารย์นิเทศก์ความรู้สึกผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ดีขึ้น

การฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ปัญหาที่พบในแง่บวก ส่งผลให้ความเครียดลดลง การฝึกวิเคราะห์หุสดีของตนเองทุกวันจาก สถานการณ์ที่พบเห็นในแต่ละเวทีที่ขึ้นปฏิบัติงาน ทำให้เกิดกำลังใจและพร้อมสำหรับการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกฝนการปฏิบัติการพยาบาล

ค่าเฉลี่ยการประเมินตนเองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบูรณาการจิตตปัญญาศึกษากับภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 พบว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากหลักสูตร การเตรียมความพร้อม กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ การประเมินตนเองหลังร่วมกิจกรรม มีค่าเพิ่มมากขึ้นทุกคน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมจิตตปัญญา ผู้เรียนทุกคนมีการประเมินตนเองได้ดีมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

เมื่อมีโอกาส พบว่าค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงสุดถึง 4.86 และรู้จักกล่าวชื่นชมผู้อื่นและให้อภัยกับสิ่งที่ผู้อื่นกระทำ ต่อดนเองโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ส่วนในด้านที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงน้อยพบว่า เป็นเรื่องของการหลงลืม ขาดสมาธิในบางครั้ง

ค่าเฉลี่ย ผลการประเมินผู้เรียนด้านการปฏิบัติงานแบบของความร่วมมือของอาจารย์ในเทศกและพยาบาล พี่เลี้ยงเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นในข้อสังเกตของการ ที่ให้ผู้เรียนบันทึกผลของความผิดพลาดในการปฏิบัติการพยาบาล และตรวจสอบความรับผิดชอบงานการมอบหมายงานในสมุดมอบหมายงาน พบคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมของการไม่ลงมอบหมายงานของผู้เรียนเนื่องจากผู้ป่วยที่อยู่ใน ความรับผิดชอบมีอาการหนัก เสียชีวิต ไม่สมัครใจอยู่ ยายห่อผู้ป่วย ส่งผลให้ต้องเปลี่ยนกรณีศึกษาในการดูแลภายหลังจากที่ได้ลงมอบหมายงานในวันก่อนหน้าแล้ว ผู้เรียนบางรายไม่ได้ติดตาม การลงมอบหมายงานให้เรียบร้อยอีกครั้ง

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตัวทั้งด้านการฝึกงานการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน จากการสัมภาษณ์เพื่อนในกลุ่ม พบว่าทุกคนเปลี่ยนแปลงดีขึ้น สะท้อนถึงการมองเชิงบวกมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้เรียนแต่ละคน ได้สะท้อนถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงต่อไป ทั้งตัวผู้เรียนและเพื่อนๆ โดยผลการสัมภาษณ์ผู้เรียนและเพื่อนในเรื่องที่ควรปรับปรุง พบว่าผู้เรียนและเพื่อนสามารถแยกแยะประเด็น ที่แต่ละคนควรปรับปรุงได้เป็นอย่างดี

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการบูรณาการจิตตปัญญาศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 มีค่าเฉลี่ยในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมากที่สุดภาพรวมในด้านการประเมินตนเอง หลังเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดรายข้อพบว่าด้านการเรียนรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรนี้

มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม ($\bar{X}=4.86$) กระบวนการจัดการเรียนการสอน พึงพอใจมากในด้านการกิจกรรมผ่อนคลายกระดูก และกิจกรรม เรียกสติอยู่กับปัจจุบัน (Check in) การบันทึกความดีที่ฉันทำ/ได้รับ ($\bar{X}=4.86$)

ประโยชน์/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ผู้รับบริการ และวิชาชีพ จากการจัดการกิจกรรมบูรณาการ

จากการนำข้อคำถามปลายเปิดที่ทำการมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละ คนเขียนถึงประโยชน์/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ผู้รับบริการและวิชาชีพจากการเข้าร่วมกิจกรรมบูรณาการจิตตปัญญาศึกษา กับการฝึกภาคปฏิบัติ และการทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล สรุปประเด็นใหญ่ๆ ได้ดังนี้คือ

1. ได้ฝึกสมาธิ ทำงานอย่างมีสติ ทั้งในการปฏิบัติงานที่ห่อผู้ป่วยหรือการทำงานอย่างอื่น (7 ราย)

2. ได้เรียนรู้ตนเองและผู้อื่นมากขึ้น รู้จักตัวเองมากขึ้น รู้ว่าตนเองกำลังทำอะไร เพื่อใคร (5 ราย)

3. ทำให้ทราบถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคน ที่มีมือมีเท้าเท่ากันแต่อยู่ที่แต่ละคน มีวิธีการอย่างไรในการใช้และดูแลเพื่อให้เกิดประโยชน์ ความคุ้มค่ามากที่สุด (3 ราย)

4. ฝึกการคิดด้านบวกมากขึ้น ทำให้ไม่เครียด (7 ราย)

5. ฝึกวิธีการหาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (7 ราย)

6. ได้รู้จักการขอบคุณตัวเอง และผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของอวัยวะ ทุกส่วนในร่างกายของมนุษย์ และความสำคัญ ความจำเป็นในการใส่ใจกับการดูแลร่างกาย ของตนเองให้ แข็งแรง และพร้อมสำหรับการใช้งานเสมอ (6 ราย)

7. ทำให้ตัวเองใจเย็น ค่อยคิดค่อยทำที่
ละลำดับทีละขั้นตอน (4 ราย)

8. ทำให้กล้าคิดกล้าพูดแสดงความ
คิดเห็นต่างๆ เปิดใจพูดในบางสิ่งที่ไม่เคยคิดว่า
จะพูดให้ใครฟัง แต่บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ทำ
ให้พูดแล้วสบายใจขึ้น (3 ราย)

9. ทำให้คนอื่นได้รับรู้ความรู้สึกของเรา
ทำให้เข้าใจกันมากขึ้น (7 ราย)

10. ได้รับรู้ความรู้สึกของคนอื่น เกิด
ความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น (7 ราย)

11. รู้ว่าตนเองควรพัฒนาด้านใด อะไร
ควรทำไม่ควรทำ (5 ราย)

12. สามารถแบ่งเวลาในการทำงาน ได้
อย่างเหมาะสมและดีขึ้น (6 ราย)

13. รู้จักการดูแลตนเองและผู้อื่น มอง
วิชาชีพในแง่ดีขึ้น (เปลี่ยนความคิดของตนเองได้)
(3 ราย)

14. รู้จักให้อาสา รู้คุณค่า ในการให้การ
บริการมากขึ้น (6 ราย)

15. เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ (7 ราย)

16. ไขคำพูดที่อ่อนโยนไม่ขัดกับความ
รู้สึกของคนอื่น (3 ราย)

17. ทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน
(7 ราย)

18. ได้เกิดการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น
กับเพื่อนๆ ในกลุ่ม (7 ราย)

**ข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมการบูรณาการจาก
ผลการเสนอแนะของผู้เรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม**

1. เป็นโครงการที่ผู้เรียนคิดว่าดีมาก แต่
ระยะเวลาสั้นยังไม่เห็นผลเท่าที่ควร ควรมีการจัด
เป็นโครงการระยะยาว เพื่อปลูกฝังสิ่งที่ดีให้กับ
นักศึกษา โดยอาจารย์ควรนำมาบูรณาการใน
กิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่แรกศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 เพื่อให้
เกิดความต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ (5 ราย)

2. ควรมีการนำมาใช้ในการบูรณาการ
การเรียนการสอน ต่อไปหรือมีกิจกรรมเหล่านี้
ต่อไปเพราะทำให้จิตใจของผู้เรียนเยียบสงบ สุข
นึ่งมากขึ้นเพราะมีสติในการทำงานทำกิจกรรม
ต่างๆ หรือเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงาน
ในการเรียน แต่ต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรม

3. การทำกิจกรรมจะเกิดผลดี เกิด
ประโยชน์กับผู้ร่วมกิจกรรม ไม่ควรมีสมาชิก
ในกลุ่มเกิน 7-8 คนเพราะหากมากเกินไป การทำ
สุนทริยสนทนาต้องใช้เวลาและทำให้ไม่เกิด
ความใกล้ชิดกัน

4. ควรมีการนำมาใช้ในการทบทวน
ความรู้สำหรับ นักศึกษาปี 4 เพื่อฝึกให้นักศึกษามี
สติ มุ่งมั่น ฝึกฝนและฝึกวิเคราะห์ตนเอง ตั้งใจ
ในการทบทวนความรู้อย่างมีสติ ฝึกสมาธิ ความ
จดจำจะดีขึ้นมากและควรมีการขยายวงกว้าง
ให้ครอบคลุมนักศึกษาทุกชั้นปี (5 ราย)

5. ควรนำไปใช้ต่อและควรใช้กับวิชา
อื่นๆ หรือการฝึกภาคปฏิบัติเพราะทำให้เกิดสมาธิ
มีสติ มีความพร้อมในการทำงานและสามารถ
นำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ (7 ราย)

6. เห็นควรนำไปใช้กับรายวิชาอื่น
อย่างยิ่งเพราะทำให้อาจารย์เข้าใจนักศึกษามากขึ้น
ไม่กดดันนักศึกษามากเกินไป ส่งผลดีต่อผู้ป่วย
และผู้รับบริการคือได้รับการดูแลที่ดีด้วยความ
เอื้ออาทรและยังเป็นการผลิตคนเก่งควบคู่
คุณธรรมออกสู่สังคมด้วย

7. เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงในตนเอง ของผู้เรียนจากกิจกรรมที่
ไม่เคยปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติก่อให้เกิดผลดีต่อตัวเอง
ผู้อื่นและการทำงานด้วย (3 ราย)

8. เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง
สั้นเกินไป ช่วงระยะเวลาน่าจะเกิดความต่อเนื่อง
มากกว่านี้ควรเพิ่มอีกประมาณ 20-30 นาที

สรุปผลการวิจัยพบว่าแนวคิดจิตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยหนัก สามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถพัฒนาการตระหนักใน คุณค่าความเป็นมนุษย์ในผู้รับบริการและนักศึกษาและพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมของนักศึกษาพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะ

ด้านการนำแนวคิดจิตปัญญาศึกษาไปใช้

1. แม้การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย แต่สามารถเป็นแนวทางในการนำไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีอื่นๆ รายวิชาอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันจะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมตามลักษณะของรายวิชาและสมรรถนะนักศึกษาความพร้อมของแหล่งฝึกความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนผู้นิเทศก์

2. ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากต้องสร้างความมั่นใจ เชื่อมั่นสำหรับนักศึกษา มีความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอย่างเข้าใจ เป็นกัลยาณมิตร ต้องศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดจิตปัญญาศึกษาและต้องฝึกปฏิบัติให้มีประสบการณ์ตรง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางถ่ายทอดประสบการณ์และเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งการมีโอกาสดูแลเปลี่ยนเรียนรู้หรือฝึกปฏิบัติร่วมกันทั้งในกลุ่มผู้สอน พยาบาลพี่เลี้ยง

3. บรรยายภาคต้องเอื้อต่อการพัฒนาจิตปัญญาศึกษา คือ ให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย เป็นอิสระมีความเป็นกันเอง ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และต้องเน้นกิจกรรมการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหา

4. ควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายครอบคลุมกลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนผู้เรียน

5. ควรมีการพัฒนานักศึกษาต่อไปอย่างต่อเนื่องและบูรณาการจิตปัญญาศึกษาเข้าไปในรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรายวิชาอื่นๆ ต่อไปและควร มีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักศึกษาพยาบาล

2. ผู้บริหารแหล่งฝึกพยาบาลพี่เลี้ยงและผู้สอนต้องเข้าใจว่าการพัฒนาจิตปัญญาศึกษาต้องอาศัยระยะเวลา และต้องช่วยเหลือกัน ทั้งองค์กร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น และเพิ่มระยะเวลาในการติดตามระยะยาวอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง เพื่อดูพัฒนาการและความต่อเนื่องของกิจกรรม

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจิตปัญญาศึกษากับรายวิชาชีพการพยาบาลในหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

1. การุณย์ ประทุม. (2548). รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การพยาบาลแบบองค์รวมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสกลบุรี. ปริญญา นิพนธ์วิทยาศาสตร์คุณบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประยุกต์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 .เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติ เรื่อง "กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ : การพัฒนารายละเอียดของหลักสูตร และรายวิชาให้มีคุณภาพ" วันที่ 30 กันยายน - 2 ตุลาคม 2552 ณ โรงแรมเรดิสันกรุงเทพมหานคร.
4. สถาบันพระบรมราชชนก.(2546). คู่มือการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตพ.ศ.2545.นนทบุรี:สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข.
5. ศิราณี อิ่มน้ำขาวและคณะ. (2552). รายงานผลการประเมินการ ฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ.วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม.
6. จารุพรรณ กุลคิดก.(2549).จิตตปัญญาศึกษา.คนเมื่อ 14 มิถุนายน2549,จาก <http://www.jitwiwat.org>
7. Berliner, F. (2005). The Wisdom of Hearing, Contemplating, and Meditating in Online Learning. Retrieved, June 15, 2006. from <http://www. contemplative mind org/practices>
8. ประเวศ วะสี.(2549 ก). จิตตปัญญาศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. ปาจารย์สาร ฉบับศึกษาปริทัศน์. คนเมื่อ 19 ตุลาคม 2549, จาก http://www.semsikkha.org/paca/index.php.Option=com_contenttask&view4id=146&Item
9. จิรัชกาล พงศ์กัศเียร. (2550). การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
10. วิจักขณ์ พานิช. (2548). ในกลุ่มจิตวิวัฒน์ (บรรณาธิการ)จิตผลิบาน: ออนไลน์ต่อชีวิตออนไลน์ต่อธรรมชาติ? การเรียนรู้ด้วยใจอย่างไรใครควรรู้. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ อมรินทร์, หน้า 205 - 210.
11. นฤมล เอนกวิทย์.(2552). การพัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหา วิทยาลัยขอนแก่น.
12. จินตนา รังษยา. (2540). การศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรมและความตั้งใจกระทำพฤติกรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาล ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.